

DEBATT

Vindenergi Bjerkreimsklynga

Vindkrafts siste halmstrå?

► Torsdag 4. juni sprakk nyheten om at Statkraft skrinlegger sin deltaking i den gigantiske vindkraftinvesteringen på Fosen til 11 milliarder. Nå snakkes Bjerkreimsklynga opp.

Nyheten om Fosen som sendte et jordskjelv inn i vindkraftindustrien og nok vekket mange fra den drømmetilstanden som synes å ha hersket vedrørende vindkraftens lønnsomhet.

Mandag 8. juni deltok jeg på NVEs årlige vindkraftseminar i Drammen. Det er et eventemang som hittil har gitt inntrykk av stor optimisme, i alle fall utad. Gjensidige hurrarop og «klapp på skulderen» mellom industriens aktører og våre myndigheter har vært omgangsformen. Denne gangen var imidlertid stemningen preget av den siste nyheten fra Trøndelag og galgenhumoren florerte – ikke minst da svenske Matilda Schön holdt foredrag med tittelen «Vindkraft – fra vugge til grav».

Krystallklar konklusjon

Jon Brandsar, konserndirektør hos Statkraft, fortalte om selskapets beslutning. De hadde innhentet de nyeste data og de ferskeste prognoser for fremtidig kraftpris. Prognosene viste en enda lavere forventning til kraftmarkedet enn tidligere antatt. Det fantes ingen grunn til tvil om konklusjonen. Fosen er ikke et lønnsomt prosjekt. Derfor hadde Statkraft tatt den tunge beslutningen om å skrinlegge prosjektet – «det ville vært mye verre å gå inn i en feilinvestering» uttalte Brandsar.

Med Fosens bortfall prøvde blant andre NORWEA, bransjens lobbyorganisasjon, å skape optimisme for Bjerkreimsklynga på seminaret. Men her har investorene allerede i flere år vridd hendene over økonomien, med mange utsatte beslutninger som resultat. Argumentene for at Bjerkreim skulle kunne ta Fosens plass som flaggskip, lød lite overbevisende siden Fosen i lang tid har blitt fremholdt som det mest robuste vindkraftprosjektet i Norge. Hvorfor skulle da Bjerkreimsklynga plutselig være lønnsom?

Sps merkelige politikk

Senterpartiets Ola Borten Moe og Geir Pollestad har gått hardt ut i mediene og

Nye skatteregler for vindkraft i februar gledet både Bjerkreimordfører Marthon Skårland (t.v.) og olje- og energiminister Tord Lien. Likevel mistet Statkraft troen på Fosen-satsingen.

FOTO: ARNT OLAV KLIPPENBERG

kritisert Statkrafts beslutning. Man ønsker styrets avgang og inndragning av tildelte midler. Det er oppsiktsvekkende at et politisk parti ønsker å bruke 11 offentlige milliarder på en investering som trass i betydelige subsidier fremdeles er klart ulønnsom. Senterpartiets krav blir enda merkeligere når man vet at de har gått i bresjen for at markedet skal styre utbyggingen. Nå fungerer jo markedet! Er dette bare et spill om prestisje fordi konsesjonene ble gitt av Borten Moe?

Statkrafts beslutning på Fosen er en nyhet som uten tvil vil få store virkninger på utbyggernes planer i Rogaland som, etter Sør-Trøndelag, har flest konsesjoner for vindkraftverk. Det blir

spennende å følge hvordan denne saken utvikler seg. Hvor langt vil våre politikere gå for å unngå tap av prestisje? Vil de fremme forslag om enda flere forbrukerbetalte subsidier for å sponse denne ulønnsomme industrien som også raserer vår natur?

Imens hviler 97 tildelte vindkonsesjoner, og 34 under behandling, tungt over mange norske lokalsamfunn hvor folk lurer på hva fremtiden vil bringe. Noen håper på penger i kommunekassa, mens andre lurer på om de må flytte for å slippe unna belastningene på natur og livskvalitet.

SVEINULF VÅGENE
La Naturen Leve

Energi Gass

Myten om gass til oppvarming lever

I debattspalten 12. juni gjør Svend Øvrebekk et forsøk på «utdype» det jeg hadde som replikk i Aftenbladet 8. juni, ved å proklamere i tittelen: «Jo, gass til oppvarming kan være bra». Som «bevis» for dette skriver han at ved direkte bruk av gass til oppvarming er virkningsgraden ca. 90 prosent, mens virkningsgraden for et gasskraftverk av den typen som står på Kårstø til sammenlikning er ca. 60 prosent.

Beklager Øvrebekk, men du er på ville veier igjen; så vidt jeg husker har du også skrevet om det samme tidligere.

Definisjoner

Begrepet «virkningsgrad» er uklart

for mange og skyldes sammenblanding av definisjoner. For å presisere:

► Når virkningsgraden ved gassfyrt oppvarming er ca. 90 prosent, snakker vi om **fyrvirkningsgrad**.

► Når virkningsgraden for et gassfyrt kraftverk oppgis til ca. 60 prosent, snakker vi om **termisk virkningsgrad** (slik den er definert ut fra varmelærens 2. hovedsetning).

Termisk virkningsgrad, dvs. den reelle energiutnyttelsen av et brensel, er bestemt ut fra hvor stort temperaturfall som utnyttes, på samme måten som fallhøyden i vannkraft bestemmer hvor mye energi som kan hentes ut fra en gitt vannføring.

Mens temperaturfallet i et gass-

kraftverk kan være rundt 1000 grader C, blir temperaturfallet som utnyttes ved romoppvarming lik forskjellen mellom inne- og utetemperatur (for eksempel 20 grader C).

Kun en brøkdel

Den termiske virkningsgraden ved gassfyrt oppvarming blir derved kun en brøkdel (6-7 prosent) av den termiske virkningsgraden for et stort gassfyrt kraftverk.

Konklusjonen er at gass anvendt til strømproduksjon er det suverent beste alternativet vi har, mens gass til direkte oppvarming er desidert dårligst.

KJELL TRAA
Sivilingeniør, tankesmien Seniortanken

Debattnivået

Uenig og tro til Dovre faller!

Uenighet for uenighetens skyld er vi helt uenige i. Der er vi enige med Knud Helliesen, i Aftenbladet tirsdag 9. juni. Vi vil gjerne bidra til å oppklare forholdet mellom uenighetsfellesskapet og konsensusfellesskapet.

Folkestyret har to hovednivå, de folkevalgte og folket. De møtes meget sjelden, de har reelle møter én gang hvert fjerde år, om enn indirekte, i et stemmeavslutte. Ellers møtes de knapt, annet enn som fjernt syn. Det representative demokratiet aller største utfordring er folkets engasjement de 1459 dagene mellom hvert valg. Løsningen er uenighetsfellesskapet.

Kan også være for tett

I mindre bysamfunn kan det likevel være at de folkevalgte og deler av folket møtes for ofte, at beslutende og utøvende makt sitter for tett. Stavanger sliter med sterk kultur for konsensusfellesskap. Uenighetsfellesskapet står svakt i Stavanger. Hvorfor? «Smaabyen» som allerede Kielland kalte Stavanger, antyder en by som knapt har noen kritisk utside, hvor de fleste snakker makta etter munnen, hvor konsensus er ånd og sjel, ikke bare i formannskap og bystyremøter, men overalt hver eneste dag, for ellers kommer ikke støtten eller du kan støte noen med makt du er på fornavn med.

Det er kjent at politisk makt og økonomisk makt sitter vel tett sammen i mange av regionens viktigste styrever, det gir mulighet for maktsentrering og fåtallsstyre, ofte med et vanskelig tilgjengelig beslutningsgrunnlag. Det lange politiske flertallsstyret dominert av Høyre er aldeles legitimt, men fratar sannsynligvis offentligheten og medborgerne både saker og argumenter å kives om. Et sterkt kulturfelt og medier som ikke opptrer som maktas vaktbikkje, blir ekstra viktig slike steder.

Orientert og justert

Det konsensusfellesskapet som til slutt er helt nødvendig i det representative demokratiet for å styre en stabilt fungerende velferdsstat, kan bare virke om uenighetsfellesskapet først virker på gateplan, i mediene, på skolene og i samtaler og mellom husene, 24/7, hvor «kraften i de bedre argumenter» faktisk kan nå frem til de politiske beslutningsstagerne også mellom hver 1460. dag, valgdagene. Mye og sterk uenighet som er orientert og justert i offentlighet, er det som gir beste og mest stabile konsensus.

Uenig og tro til Dovre faller!

HALLGEIR LANGELAND

Styreleder, Kåå kverulantkatedralen

JAN INGE REILSTAD

Litteraturhussjef, Kåå kverulantkatedralen

Kort og godt!

Korte innlegg, rett på sak kommer lettere i avisa – og blir mer lest

Send til: debatt@aftenbladet.no